

Voorjaars-
Vergadering
NTG

8

APRIL

Hulpbehoevende mondzorg

Voorjaarsvergadering van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap

Datum : vrijdag 8 april 2022
Thema : Hulpbehoevende mondzorg
Moderator : Mies Buisman & Yvonne Buunk-Werkhoven
Locatie : Tinbergenzaal, Het Trippenhuis – Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), Kloveniersburgwal 27, 1011 JV Amsterdam
Aanvang : 10.00 uur, ontvangst vanaf 9.30 uur

AGENDA VOOR DE 305de HUISHOUDELIJKE LEDENVERGADERING

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen van de 304de ledenvergadering (bijlage I)
4. Voorstellen aanwezige nieuwe leden
5. Voordracht nieuw lid (bijlage II)
6. Jaarverslag van het secretariaat over 2021 (bijlage III)
7. Financieel verslag van de penningmeester over 2021 (bijlage IV)
8. Verslag verificatiecommissie, décharge van het bestuur, benoeming nieuwe verificatiecommissie
9. Aftreden 2e secretaris Yvonne Buunk-Werkhoven en installatie Kirsten Jorritsma, nieuwe 2e secretaris
10. Aankondiging najaarsvergadering 2022
11. Bekendmaking stemming nieuw lid
12. Rondvraag
12. Sluiting

Programma Voorjaarsvergadering NTG

Datum: Vrijdag 8 april 2022

Plaats: Tinbergenzaal, Het Trippenhuis – Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), Kloveniersburgwal 27, 1011 JV Amsterdam

Hulpbehoevende mondzorg

Dagvoorzitters Drs. M. Buisman en Dr. Y.A.B. Buunk-Werkhoven

09:30-10:00 Ontvangst met koffie en thee

10:00-10:45 Huishoudelijke vergadering

10:45-11:00 Korte pauze met koffie en thee

11:00-11:15 Opening door de dagvoorzitters

11:15-12:00 **Mondzorgcampagne van Dokters van de Wereld**
spreker: C.J. van Wingaarden

12:00-12:30 **Brush Wash & Smile programma van stichting DHIN**
spreker: drs. C.A. van Lent

12:30-13:30 Lunch

13:30-14:30 **Het ontstaan van de praktijk voor tandheelkundige hulp aan dak- en thuislozen te Den Haag**
spreker: drs. F. Nugteren

Hulpbehoevende mondzorg in Rotterdam
spreker: drs. N.J.F. de Jong

Stichting Kruispost Amsterdam
spreker: drs. P.P. Portengen

14:30-15:15 **Noma: de mond als bron van het gezicht van armoede.**
spreker: prof. dr. F.K.L. Spijkervet

15:15-15:45 Theepauze

15:45-16:30 **Mondzorg aan de hulpbehoevende kinderen uit Rotterdam**
sprekers: dr. L. Kragt en drs. L.S. van der Knaap-Kind

16:30-17:00 **Debat o.l.v. de moderator**

17:00 Afsluiting en borrel

Najaarsvergadering 2022

Datum: 4 november 2022

Plaats: In de Driehoek, Willemsplantsoen 1, 3511 LA Utrecht

Thema: "Duurzame Mondzorg"

Hulpbehoevende mondzorg

“Voor de meeste mensen is zelfstandigheid een vanzelfsprekendheid waar men niet altijd bij stil staat. Echter, op het moment dat er geen sprake meer is van zelfstandigheid, realiseert men zich vaak pas dat er sprake is van een bepaalde beperking, en dat hulp wenselijk dan wel noodzakelijk is. Dat zelfstandigheid voor veel mensen een belangrijk item is in het leven nemen we vaak aan alsof het de normaalste zaak van de wereld is. Aan de andere kant vergeten we wel eens hoe normaal het is, of zou moeten zijn, dat hulp voor de mensen die dat nodig hebben, ook beschikbaar is. Dat geldt natuurlijk in algemene zin, maar zeker ook voor de tandheelkunde.

Hulpbehoevende mondzorg kent vele facetten. Waar we misschien als eerst aan denken is de gehandicaptenzorg. Deze groep heeft vaak in het algemene dagelijkse leven al hulp nodig en dus geldt dat in veel gevallen ook voor de mondzorg. Maar als we even verder kijken zijn er veel meer groepen die hulp nodig hebben omdat bepaalde randvoorwaarden ontbreken. Denk aan ouderenzorg, onlangs nog uitgebreid aanbod gekomen in de voorgaande NTG-bijeenkomst. Maar zeer actueel bijvoorbeeld ook mensen die financiële beperkingen hebben en vaak aan de onderkant van de sociaal economische status ladder hangen. Denk aan vluchtelingen, dak- en thuislozen, maar ook wat verder van huis, aan mensen die in een minder goed georganiseerde maatschappij leven zoals in bepaalde ontwikkelingslanden.

Tijdens deze NTG-Bijeenkomst zullen bekende en minder bekende gezichten uit de tandheelkunde spreken over hun bijdrage aan de diverse doelgroepen die zonder de hulp van deze toegewijde collega's zeer waarschijnlijk buiten de tandheelkundige boot zouden vallen. Zij zullen vanuit hun eigen specifieke vakgebied hun licht werpen op de situaties die zij tegenkomen in hun werkzaamheden met bepaalde groepen die hun hulp heel hard nodig hebben.” (M.A.N. Rosema, 2019)

Aansluitend zal er onder leiding van de moderators met de aanwezigen gediscussieerd worden over de vraag hoe we deze hulpbehoevende doelgroepen (nog beter) kunnen voorzien in de mondzorg die zij nodig hebben.

Mies Buisman

studeerde in 1977 af aan de faculteit tandheelkunde van de Universiteit van Utrecht. Als tandarts, algemeen practicus is zij al jaren werkzaam in haar praktijk op de Keizersgracht in Amsterdam. Na het sluiten van het Tandheelkundig Instituut is de Tandheelkundige Reünistenvereniging John Tomes opgericht, waarvan zij nog steeds voorzitter is. Jaarlijks vindt de reünie plaats op het sociëteitsschip 'De Oude Buis'. Zij is voorzitter van de Stichting Vrienden van het Tandheelkundig Erfgoed (SVTE) en zet zich met veel verve in voor het behoud van deze prachtige museale stukken. Bovendien heeft zij verschillende functies binnen de diverse wetenschappelijke verenigingen en is verantwoordelijk voor de organisatie van talloze cursussen en congressen in binnen- en buitenland. Sinds een aantal jaren

vertegenwoordigt zij de regio Benelux voor the International College of Dentists, die zich bezighoudt met het verbeteren van het onderwijs en van de zorg voor de diverse doelgroepen in de tandheelkunde op internationaal gebied en heeft zij tevens zitting in het bestuur van de Pierre Fauchard Academy.

Yvonne Buunk-Werkhoven

is gepromoveerd sociaal psycholoog en werkt als Gedragwetenschappelijk Docent (GW-er) bij de huisartsopleiding Amsterdam UMC, lokatie Vumc Twente | Hengelo. Daarnaast werkt ze tijdelijk bij de opleiding tot Algemeen Militair Arts (AMA) - module huisartsgeneeskunde. Sinds 2019 is zij als Visiting Professor verbonden aan de Fakultas Kedokteran Gigi aan de Universitas Brawijaya in Malang, Indonesië. Voorheen werkte zij als mondhygiënist en docent binnen de opleidingen THK/MZK. Als zelfstandig onderzoeker/adviseur en bestuurder is zij (inter)nationaal betrokken bij promotie- en preventiemaatregelen, voorlichting en gedragsverandering binnen de public health en de gezondheidspsychologie. Van haar hand verschenen vele wetenschappelijke en professionele publicaties, met name over de preventieve mondzorg, bewustwording en gedrag van patiënten en mondzorgprofessionals.

Caroline van Wingaarden

Dokters van de Wereld

Dokters van de Wereld (DvdW) is de Nederlandse tak van Médecins du Monde. Wereldwijd strijden wij voor het recht op gezondheid voor iedereen en het verbeteren van de toegang tot gezondheidszorg voor kwetsbare groepen. In Nederland zijn dat vooral nieuwkomers met of zonder papieren (statushouders en ongedocumenteerden), gezinnen met een lage sociaaleconomische status en dak- en thuislozen. DvdW streeft naar een wereld waarin ieder mens gelijke kansen heeft op een goede gezondheid en waarin het recht op gezondheid wordt gerespecteerd, gewaarborgd en verwezenlijkt.

Caroline van Wingaarden is sinds oktober 2018 projectleider Mondzorg bij Dokters van de Wereld Nederland. Naast het verbeteren van toegang tot Mondzorg voor ongedocumenteerden in Amsterdam, Den Haag, Arnhem en Nijmegen, trekt zij met de Mondzorgkaravaan door het land. Enerzijds om noodbehandelingen te bieden aan mensen die geen geld hebben om naar de tandarts te gaan en anderzijds om hiermee aandacht te vragen voor dit grote probleem en toegang tot mondzorg op de politieke agenda te zetten. Daarvoor was Caroline werkzaam als projectleider Gezonde Leefstijl bij HVO Querido in Amsterdam met als onderdeel het project Fit Gebit. In 2 jaar tijd zijn honderden cliënten van HVO Querido (maatschappelijke opvang van dak- en thuislozen) naar de tandarts en mondhygiënist gegaan en is aandacht besteed aan preventie en voorlichting.

Mondzorgcampagne van Dokters van de Wereld

Voor zo'n anderhalf miljoen mensen in Nederland is de tandarts onbetaalbaar geworden. Dokters van de Wereld ziet dagelijks de gevolgen hiervan: rotte tanden, ontstekingen en ernstige pijnklachten. Daarom is DvdW in 2019 gestart met de mondzorgcampagne 'Kiezen voor Elkaar'. In 2019 hebben we bijna 1000 gratis mondzorgbehandelingen kunnen geven aan mensen die geen geld hebben om naar de tandarts te gaan. We zijn met een Mondzorgkaravaan door het land getrokken om naast deze gratis behandelingen, data te verzamelen en publiciteit te genereren en dit onderwerp op de publieke en politieke agenda te zetten. We werkten samen met organisaties die hulp bieden aan gezinnen in armoede (schuldhulp en voedselbanken), dak- en thuislozen en ongedocumenteerden in verschillende steden in het land. In 2021 zijn we een partnerschap aangegaan met Prodent en hebben we de campagne 'Elke Glimlach telt' gelanceerd.

De Mondzorgkaravaan heeft in 2021 iedere maand een andere provincie bezocht. Naast het geven van noodbehandelingen, gaven we voorlichting en poetsinstructies en heeft DvdW zich in 2021 tot doel gesteld om in alle steden waar de Mondzorgkaravaan naar toe ging, een aanzet te geven tot het opzetten van een informeel tandartsennetwerk. Een Friendly Network van tandartsen en mondhygiënisten die bereid zijn om gratis (vervolg)behandelingen te bieden aan de cliënten van de samenwerkende organisatie. Deze campagne leidde tot een overweldigende persaandacht en meer dan 114.000 petitie handtekeningen.

Naast het bieden van noodbehandelingen en preventie, richt Dokters van de Wereld zich op de landelijke politiek en strijdt met haar campagne voor een structurele oplossing voor toegang tot mondzorg voor iedereen. Maar ook om de aard en omvang van de problematiek beter inzichtelijk te maken. Tijdens de presentatie zal Caroline van Wingaarden de resultaten van de mondzorgcampagne presenteren.

Ineke van Lent

is gepensioneerd tandarts en bestuurslid van Stichting DHIN. Na 38 jaar als tandarts en daarnaast 14 jaar als docent bij de opleiding voor tandartsassistente in 's Hertogenbosch werkzaam te zijn geweest is Ineke in 2014, na haar pensioen als secretaris toegetreden tot het bestuur van Stichting DHIN. In 2017 besloot het bestuur om naast het verstrekken van materialen ook een eigen preventielijn Brush Wash & Smile op te gaan zetten. Ineke heeft als één van de initiatiefnemers van dit programma, samen met Hans van Hest een videopresentatie vervaardigd. Gezamenlijk zijn zij bereid om persoonlijk vragen te beantwoorden na de

presentatie van de video over het Dental Health International Nederland , Brush Wash & Smile programma en het Preventie Adoptie Plan.

Stichting DHIN

Stichting Dental Health International Nederland faciliteert al meer dan 40 jaar projecten en initiatieven in lagelonenlanden met kennis en expertise op het gebied van mondzorg. DHIN levert vanuit het magazijn in Houten tandheeskundige goederen voor projecten in lagelonenlanden. Dit varieert van een eenvoudig setje extractie tangen tot een volledig ingerichte tandartsenkamer. In aanvulling op de goederen levert Stichting DHIN sinds 2017 ook preventiemateriaal voor lagelonenlanden onder de titel Brush Wash & Smile. Dit materiaal is visueel aantrekkelijk en is voor iedereen toegankelijk middels een download www.brushwashsmile-dhin.com

Tijdens de presentatie zal Ineke vooral ingaan op de inhoud van het voorlichtingsmateriaal zoals deze op dit moment in de praktijk gebruikt wordt. Het implementatieschema zal besproken worden en tevens zal de organisatiestructuur: BWS voorlichter – scholen – WhatsApp – PAP nader uitgelegd worden.

Frans Nugteren

is in 1977 afgestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam. Een week na zijn afstuderen begon hij als waarnemer in een Haagsche binnenstad praktijk. Daarnaast startte hij een “praktijk aan huis” in 1978 en verdeelde hij zijn tijd tussen deze twee totaal verschillende praktijken. Naast zijn werk als tandarts heeft Frans vele functies gehad in wetenschappelijke verenigingen zoals de NVG en de NVvE, waarvan hij 6 jaar voorzitter was en benoemd is tot erelid van die vereniging. Ook heeft hij zitting gehad in diverse regionale en landelijke besturen en commissies van de (K)NMT. Thans werkt Frans nog steeds in zijn praktijk aan huis en behandelt daar ook ongedocumenteerde patiënten. In het HMC locatie Westeinde ziekenhuis behandelt hij met twee collega’s dak- en thuisloze patiënten.

Het ontstaan van de praktijk voor tandheelkundige hulp aan dak- en thuislozen te Den Haag.

Het was Jetta Kleinsma die aan de wieg stond van de oprichting van de Stichting Tandheelkundige Hulp aan Dak- en Thuislozen te Den Haag. Zij werd in 1998 benoemd tot wethouder voor Welzijn, Volksgezondheid en Emancipatie in het college van de gemeente Den Haag. Eind 1999 bezocht een afvaardiging van de gemeente Den Haag “zusterstad” Berlijn. Zij bezocht daar een tandheelkundige praktijk die 7 dagen per week geopend was waar collega’s op vrijwillige basis honderden patiënten per dag van hun kiespijn af hielpen. Op het stadhuis is Den Haag had Kleinsma de gewoonte om iedere donderdag 2 dak- en thuislozen uit te nodigen voor een lunch waarbij de appels altijd onaangeroerd bleven. De kauwfunctie bij deze groep was onvoldoende. Samen met Willem Beaumont, arts bij de GGD van de gemeente Den Haag, besloot zij dit probleem aan te pakken. En aangezien Beaumont een goede bekende van mij is was de cirkel snel rond. Mijn ruim 20 jarige ervaring als tandarts in een sociale binnenstads praktijk motiveerde mij om aan dit nieuwe project een bijdrage te leveren. Wij zochten behandelruimte en kregen die van het Medisch Centrum Haaglanden in het ziekenhuis Westeinde. Daarnaast heb ik de collega’s Altman, Eibrink-Jansen en Kuipers bereid gevonden om mee te werken aan dit project, en hebben we de ziekenkosten verzekeraars, voornamelijk Azivo, overtuigt om dit project financieel te ondersteunen. En last not but least de Gemeente Den Haag die voor de inrichting van de praktijkkamer zorgde. De praktijk voor de dak- en thuislozen werd geopend op 8 maart 2002. Thans zijn er drie tandartsen werkzaam, de collega’s Strik en Pameijer en mijzelf. Doel van behandelingen die wij uitvoeren is bij de patiënten een zodanige gebitssituatie te creëren, die stabiel en esthetisch aanvaardbaar is zodat dit kan bijdragen tot meer zelfvertrouwen bij de patiënt en eventueel een resocialisatie in de maatschappij.

Nico de Jong

is tandarts-algemeen practicus in Rotterdam en sinds 2013 voorzitter van de Rotterdamse Tandartsen vereniging.

Nico studeerde tandheelkunde in Utrecht tussen 1978 en 1984 en was vervolgens 2 jaar tandarts bij de Koninklijke Marine in Den Helder en Aruba. Sinds 1989 voert hij een algemene praktijk in Rotterdam, waarvan het grootste deel in de groepspraktijk Knappers en de Jong. In 2014 was hij mede initiatiefnemer en bestuurder van één van de drukst bezochte tandartsenposten van Nederland, te weten 'Tandartsenpost 010' gevestigd in de spoedeisende hulp afdeling van het Erasmus Universitair Medisch Centrum.

'Hulpbehoevende mondzorg in Rotterdam'

Sinds haar oprichting in 1901 heeft de Rotterdamse Tandartsen Vereniging (RTV) zich steeds op verschillende manieren bezig gehouden met tandheelkundige zorg voor sociaal zwakkeren in de stad Rotterdam. Reeds ver voor de oorlog (en dus ver vóór het ontstaan van de 'Ziekenfondsen') stichtten RTV-leden klinieken in de stad waar sociaal zwakkeren veelal kosteloos van hun acute tandheelkundige klachten werden afgeholpen.

Anno 2020 spelen de RTV en Tandartsenpost 010 ('TAP') nog steeds een belangrijke rol in de tandheelkundige behandeling van hulpbehoevenden. In deze bijdrage zal ingegaan worden op de diverse initiatieven op het gebied van de Rotterdamse hulpbehoevende mondzorg, tevens in historisch perspectief.

NTG-donatie €10.000,- voor de Stichting Kruispost Amsterdam

Bij Kruispost verzorgen bevlogen medewerkers en (tand)arts-vrijwilligers dagelijks medische- en tandheelkundige zorg aan ongedocumenteerden en onverzekerden. Mensen die geen toegang hebben tot reguliere zorg.

De tandheelkundige zorg bestaat voornamelijk uit extracties. Studenten van de ACTA doen dit onder begeleiding van een tandarts-vrijwilliger.

Puck Portengen

is in 2015 afgestudeerd aan de Radboud Universiteit Nijmegen en sinds 2019 verbonden aan Kruispost Amsterdam, waarover zij een presentatie zal verzorgen.

Fred Spijkervet

is opgeleid tot kaakchirurg (1988-1992), en sinds 1992 full-time aangesteld als MKA-chirurg, aan de afdeling Mondziekten Kaak- en Aangezichtschirurgie van het UMCG, Groningen. Vanaf 2012 is hij hoofd van deze afdeling van het UMCG en tevens aangesteld als hoogleraar MKA-chirurgie aan de Rijksuniversiteit Groningen met focus op aandoeningen uitgaande van het kaakgewricht en de orale geneeskunde. In het kader van projecten vanuit de Nederlandse NOMA Stichting heeft hij sinds 1998 diverse malen deelgenomen aan de uitzending van medische teams naar Nigeria ten behoeve van de behandeling van patiënten met noma.

Van zijn hand verschenen meer dan 180 wetenschappelijke peer reviewed publicaties en diverse boekpublicaties. Fred Spijkervet was en is bestuurslid van diverse nationale en internationale beroeps- en wetenschappelijke verenigingen en is momenteel o.a. president of the European Society TMJ Surgeons.

Noma: de mond als bron van het gezicht van armoede.

Noma is een gangreneuze infectie waarbij delen van het aangezicht afsterven. De bron van deze infectie is het parodontium gecombineerd met een slechte voeding status. In Azië, Zuid-Amerika en vooral in delen van Afrika komt de aandoening nog altijd regelmatig voor. De overlevingskans wordt geschat op slechts 5-10 % bij ontbrekende adequate medische zorg. Bij overleving zijn de gevolgen groot door de ernstige gelaatsdefecten welke gepaard gaan met problemen met eten, drinken en spreken. Daarnaast ontstaat er door de aandoening regelmatig een ernstige trismus welke genoemde functie problemen nog verder vergroten. Reconstructie van de gezichtsdefecten en het opheffen van de mondopeningsproblematiek is alleen mogelijk met operatieve behandeling door een team van specialisten. In deze voordracht zal ik mijn ervaringen met de behandeling van noma vanuit een humanitair hulpverleningsproject met u delen.

Lea Kragt

heeft voeding en gezondheid gestudeerd met de specialisatie epidemiologie en public health, en een tweede master in klinische epidemiologie gedaan. Haar promotieonderzoek, afgerond in 2017, ging over de (zelf-ervaren) mondgezondheid en orthodontische behandelbehoefte van kinderen.

Inmiddels focust haar onderzoek hoofdzakelijk op de groei en ontwikkeling van een gezond gebit.

Een slechte mondgezondheid kan een enorme impact op het welzijn van kinderen (en volwassenen) hebben. Elk kind heeft recht op goede mondzorg en het aanleren van goede mondhygiëne. Daarom wil Lea dat het belang van de mondgezondheid voor kinderen hoger op de agenda komt te staan. Haar doel is bereikt als mondgezondheid en nulde/eerstelijnszorg gelijkwaardig worden gezien en goed samen werken. Hiervoor zet zij zich in met haar onderzoeksactiviteiten, als docent bij de opleiding MZK in Nijmegen en in de samenwerking met lokale instanties. Daarnaast is zij lid van de commissie wetenschap bij de NVVK.

Laura van der Knaap-Kind

is tandarts-pedodontoloog. Ze studeerde in 2012 af van de opleiding tandheelkunde aan ACTA. Sindsdien is ze werkzaam bij CBT Rijnmond en een reguliere tandartspraktijk in Spijkenisse. In 2016 rondde zij de post-initiële opleiding tot tandarts-pedodontoloog af. Via CBT Rijnmond is ze verbonden aan het schisisteam van het Erasmus MC-Sophia Kinder-ziekenhuis. Daarnaast is ze betrokken bij diverse tandheelkunde gerelateerde onderzoeken binnen de schisiszorg.

Mondzorg aan de hulpbehoevende kinderen uit Rotterdam.

Generation R is een geboorte cohort in Rotterdam waarin kinderen worden gevolgd vanaf hun geboorte tot aan adolescentie. In dit onderzoek zijn bijna 10.000 kinderen geïncludeerd, allemaal geboren tussen 2002 en 2006. Sindsdien worden de kinderen regelmatig

uitgenodigd voor onderzoeken en lichaamsmetingen. Eén onderdeel van deze onderzoeken is gericht op de mondgezondheid en gebitsontwikkeling van de kinderen.

De tandheelkundige gegevens van deze grote onderzoekspopulatie werden gebruikt om te laten zien dat er grote verschillen zijn in mondgezondheid tussen kinderen met en zonder migratieachtergrond. Daarnaast is het door de grote opzet van de Generation R Studie mogelijk om verschillende risicofactoren voor mondgezondheid te onderzoeken, zoals sociaal economische status, voedingsfactoren en genetische factoren. Maar de waarde van het Generation R onderzoek blijkt niet alleen door de identificatie van risicogroepen en risicofactoren voor slechte mondgezondheid. Ook biedt de vergelijking van deze gezonde populatie met bijzondere zorggroepen de mogelijkheid om gespecialiseerde zorgbehoefte te herkennen en aan te pakken.

Wij laten aan de hand van voorbeelden zien hoe het Generation R onderzoek een steentje wil bijdragen aan de bevordering van de mondzorg van Rotterdamse kinderen. Daarnaast presenteren wij ons onderzoek naar waarde gedreven zorg, waarin wij gebruik maken van Generation R, om de mondzorg voor Schisis patiënten te verbeteren.

Secretariaat:

e-mail: secretaris@tandheelkundigenootschap.nl